

ZAVIČAJNI MUZEJ STJEPANA GRUBERA

IZVJEŠĆE O RADU U 2013. GODINI

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.1 Kupnja

- Od Mare Blažinkov iz Šiškovaca otkupljena je plišana suknja za potrebe etnografske zbirke
- Od Nadice Matolić iz Županje otkupljen je porculanski servis za kavu i kolače Masońs

1.2. Terensko istraživanje

a) Šesta sezona arheoloških istraživanja nalazišta Purić-Ljubanj kraj Vrbanje

- Arheološka nalazišta pod humcima jedna su od nedavno otkrivenih tajni spačvanske šume. Njihovo postojanje izašlo je na vidjelo prije nekoliko godina rekognosciranjem terena poduzetog od strane Zavičajnog muzeja Stjepana Grubera iz Županje i Sveučilišta u Southamptonu. Ovo su bili začeci projekta koji se nastavio sljedećih godina pod nazivom ZSAP (Županja Southampton Archaeological Project). U samo nekoliko sezona istraživanja potvrđeno je da se radi o do sad neviđenom grobnom kompleksu na ovim prostorima, starijem od 3000 godina, a koji se sastoji od 117 grobnih humaka – tumula iz razdoblja kasnog brončanog doba. Hrvatskoj i engleskoj arheološkoj ekipi ove godine su se pridružili i kolege sa Nacionalnog tajvanskog sveučilišta te Ohio State University iz SAD-a.
- Uz istraživanje nalazišta Purić-Ljubanj, u posljednje dvije sezone poduzima se i rekognosciranje terena koje obuhvaća dodatni dio spačvanskog bazena u općini Vrbanja. Pronađen je čitav jedan ritualni krajolik koji se za sada sastoji od 15 netaknutih grobnih kompleksa pod humcima sa ukupno preko 800 tumula. Veličina i broj humaka na grobljima varira, ali prema do sad provedenim probnim istraživanjima na odabranim humcima svi pokazuju slične karakteristike kao i tri do sad istražena

humka na Purić-Ljubnju. Humci na nalazištu Purić-Ljubanj predstavljaju mjesta održavanja pogrebnih rituala koji su uključivali i polaganje zavjetnih darova koje su stanovnici ovih prostora u brončano doba donosili u sjećanje svojim mrtvima. Ovi prilozima sastojali su se od fino izrađene naseobinske keramike, ali i posebno položenih kremiranih ulomaka ljudskih kostiju za koje je analiza pokazala da su pripadale kako muškarcima i ženama, tako i djeci. Ovo pokazuje da su humci najvjerojatnije pripadali pojedinim obiteljskim zajednicama.

- Zanimljivo je i evidentno služenje bojom u ritualne svrhe koje je primjetno u pravljenju čvrstih bijelih pokrova od kalcitnih nakupina nad grobnim prilozima u najmanjem od tri istražena tumula. Završni čin ceremonije na svim humcima sastojao se od pokrivanja grobnih priloga žutom glinom na kojoj su se potom palile vatre. Nakon ovog površina humka (koja je time postala oksidirana i jarko crvene boje) dodatno se prekrivala pročišćenom žutom glinom pomiješanom sa žutim okerom. Ovakvi humci su dominirali ravnicom te su nesumnjivo djelovali upečatljivo u krajoliku koji u to vrijeme nije bio prekriven šumom.
- Ovo je nalazište, uz ostala do sad otkrivena nalazišta pod humcima, od velike važnosti za razjašnjenje mnogih pitanja vezanih za formiranje ritualnih krajolika, regionalne varijacije pogrebnih običaja kasnog brončanog doba, te pitanja uloge ovog dijela Hrvatske kao raskrsnice tadašnjih putova između istoka i zapada. Sljedeći izazov za arheološku ekipu ZSAP-a biti će ne samo otkrivanje do sad neevidentiranih groblja pod humcima, već i otkrivanje pripadajućih im naselja. Ovime će nastojati dobiti odgovore na mnoga neriješena pitanja i dobiti zaokruženu sliku o zajednici ljudi čiji tragovi u krajoliku govore o jedinstvenom identitetu u prapovijesti.

1.3. Darovanje

- Silva Babogredac iz Bošnjaka darovala Muzeju stare svjedodžbe iz 1932. i 1950. godine.
- Kata Žigmundocac iz Županje darovala Muzeju staru šaranu tikvicu iz 1938. god.
- Ana Makarević iz Gradišta darovala staru šaranu tikvicu iz Gradišta
- Nikola Matijević iz Posavskih Podgajaca darovao je Muzeju kovački alat iz stare kovačke radionice.

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

Arheološki nalazi sa nalazišta na kojima se radilo u 2013. su oprani, signirani i pohranjeni u adekvatne kutije u muzejski depo. Očišćeni su i premazani zaštitnim sredstvima drveni predmeti iz etnološke i kulturno-povijesne zbirke.

2.3. Restauracija

a) Manifest o ukidanju Vojne krajine, 1881.

- U 2013. godini Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županju u Državnom arhivu u Zagrebu restaurirao je vrlo raritetan dokument iz razdoblja Vojne krajine, točnije *Manifest o ukidanju Vojne krajine iz 1881.* godine. Prema usmenom razgovoru s voditeljicom restauratorskih radova ovakvih originalnih dokumenta vrlo je malo sačuvano u Hrvatskoj i koliko joj je poznato većina Arhiva imaju samo kopije Manifesta.

b) Uvezivanje i restauracija novina „Županjski vjesnik“ i „PPK- u Županji“ lista bivšega kombinata.

- U 2013. godini uspjeli smo u restaurirati i uvezati primjerke starih lokalnih novina „Županjski vjesnik“ i list bivšega kombinata PPK- u Županji. Sve primjerke navedenih novina Muzej je sakupljao više od tridesetak godine i imamo ih sačuvano više od 2000 brojeva. Navedene novine u proteklom razdoblju su vrlo često bile u upotrebi kako od strane kustosa tako i od vanjskih suradnika jer se u njima nalaze mnogi podatci vezani za lokalnu povijest županjskoga kraja. Stoga će njihovo uvezivanje omogućiti bržu i laku pretragu podataka, a zahvaljujući restauraciji moći će prići i digitalizaciji ove vrijedne arhivske građe.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

Knjiga ulaska

- U 2013. u knjigu ulaska upisani su novo pridošli predmeti iz etnološke i arheološke zbirke, a radilo se i na inventiranju etnološke građe u M++ programu.

3.3. Fototeka

Muzejska fototeka u 2013. obogaćena je i dopunjena s velikim brojem fotografija različitog sadržaja (s etnoloških i arheoloških istraživanja, s raznih otvorenja izložbe i drugih projekata u Muzeju).

3.5. Videoteka

U 2013. godini muzejska videoteka i DVD teka je obogaćena novim materijalom, uglavnom filmovima s terenskih istraživanja, manifestacija, radionica, predavanja i otvorenja izložbi.

3.6. Hemeroteka

U 2013. godini muzejska hemeroteka dopunjena je novim materijalom iz dnevnoga, tjednoga i mjesečnoga tiska, uglavnom tekstovima koji se odnose na rad Muzeja (terenska istraživanja, izdavaštvo i sl.). Prikupljeni su i ostali objavljeni podaci o kulturnom životu županjskog kraja.

3.7. Planoteka i fond dokumentacijskih crteža

U 2013. godini u muzejskoj planoteci je izrađeno 17 novih planova nalazišta.

3.9. Ostalo

Medijateka

- Muzej je u 2013. godini većinu fotografskih ilustracija radio u digitalnoj tehnici. Inventirano je novih 13 CD-a različitoga sadržaja.

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Knjižnica Zavičajnoga muzeja u Županji kupnjom, darivanjem ili razmjenom obogaćena je tijekom 2013. godine publikacijama uglavnom iz arheologije, povijesti i etnologije:

- Darovano nam je 3 knjige
- Primili smo 7 primjeraka stručnih časopisa
- Darovana su nam 7 primjerka monografija ili publikacija monografskog tipa
- Razmjenom došli do 59 kataloga
- Kupili smo 2 knjige

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

Etnologinja Janja Juzbašić je stručno obradila oko 100 predmeta za potrebe izložbe 60 obljetnica Muzeja. Janja Juzbašić, viši kustos Muzeja u Županji svesrdnu pomoć pružila je u izradi stalnoga etnografskog postava gradskog muzeja Vukovar, gdje je kao jedna od autora pridonijela uspješnom završetku toga velikog projekta, kako vrijednoga za našu Županiju, tako i za svekoliku kulturnu cjelinu RH.

6.2. Ekspertize

Obavljena je ekspertiza (procjena vrijednosti) za etnografske i umjetničke predmete i slike ponuđene za otkup.

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Iz muzejske knjižnice posuđivane su publikacije, stručni časopisi i sl. ustanovama s područja Grada i Županije te pojedincima, uglavnom učenicima. Građa je davana na uvid stručnjacima iz drugih institucija. Iz arheološkog odjela našega muzeja posuđeni su eksponati za potrebe izložbe Arheološkom muzeju u Zagrebu.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

Međunarodni okrugli stol „Šokačka grana“

„Panonski kontekst šokačke i bunjevačke kulture i tradicije“

Autor: Janja Juzbašić: *Muzeološke prezentacije u funkciji očuvanja identiteta*

Mjesto: Osijek/ Sombor

Vrijeme 26 i 27. travnja 2013.

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

- Juzbašić, J., *Hrvatska baština je IN*, katalog izložbe, Županja
- Juzbašić, J., 2013. *60 obljetnica Muzeja*, katalog izložbe, Županja

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

Djelatnici muzeja su u više navrata davali stručnu pomoć pojedincima i ustanovama.

6.11. Djelovanje u strukovnim društvima

- Hrvoje Tkalac, novouposleni djelatnik u Muzeju član je Muzejske udruge istočne Hrvatske.
- Etnologinja Janja Juzbašić članica je Hrvatskoga etnološkog društva, Matice Hrvatske i Muzejske udruge istočne Hrvatske.

6.13. Ostalo

Stručna suradnja nastavljena je i tijekom 2013. s muzejima i ostalim ustanovama u kulturi, prije svega na području Županije (Gradski muzej Vukovar, Gradski muzej Vinkovci, Centar za znanstveni rad HAZU Vinkovci, Povijesni arhiv, odjel Vinkovci) i Slavonije (Muzej Slavonije, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku) te drugih dijelova Hrvatske (Arheološki muzej Zagreb, Filozofski fakultet Zagreb, Ministarstvo kulture, Institut Ruđera Boškovića Zagreb, i Europe (Sveučilište u Southamptonu).

7. ZNANSTVENI RAD

7.3. Znanstveno usavršavanje

Mr.sc. Janja Juzbašić, etnologinja i viša kustosica u Muzeju dovršava doktorski studij.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

Naziv izložbe: **Spomenici znamenitim Županjcima**

Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber

Mjesto održavanja: Zavičajni muzej Stjepan Gruber Županja

Vrijeme: 25. siječnja 2013.

Autorica: mr.sc. Janja Juzbašić

Naziv izložbe i etno-revije: **Hrvatska baština je IN**

Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber i etno butik Mara iz Zagreba

Mjesto održavanja: Predvorje srednjoškolskog centra u Županji

Vrijeme: 04. veljače 2013.

Autorica izložbe: Vesna Milković

Naziv izložbe: **Muzej u loncu *Baš se nekad dobro jelo***

Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber i Gradski muzej Požega

Mjesto održavanja: Predvorje srednjoškolskog centra u Županji

Vrijeme: 07. veljače 2013.

Autorica: Maja Žebčević, dipl. etnolog

Naziv izložbe: ***Križni put i uskršnuće*, akademski kipar Slaven Miličević**

Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber i Župa Mučeništva sv. Ivana Krstitelja u Županji

Mjesto: Pastoralno – kulturno središte župe Mučeništva sv. Ivana Krstitelja Županja

Vrijeme trajanja: 07.-15. travnja 2013.

Autor: Slaven Miličević, akad. kipar

Naziv izložbe: **60 obljetnica muzeja**

Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber

Mjesto održavanja: Pastoralno - kulturno središte župe Mučeništva sv. Ivana Krstitelja Županja

Vrijeme trajanja: 21. lipnja 2013.

Autori: mr.sc. Janja Juzbašić, dr.sc Boško Marijan i danijela Kegalj, prof.

Naziv izložbe: **Industrijska baština istočne Hrvatske**

Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber i Muzejska udruga istočne Hrvatske

Mjesto održavanja: Pastoralno - kulturno središte župe Mučeništva sv. Ivana Krstitelja Županja

Vrijeme trajanja: 06.-21. listopada 2013.

Autor: Silvija Lučevnjak, Zavičajni muzej Našice)

Naziv izložbe: **Mirjana Pešec: *Moji ljudi***

Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber

Mjesto održavanja: Pastoralno – kulturno središte župe Mučeništva sv. Ivana Krstitelja Županja

Vrijeme trajanja: 08.-20. prosinca 2013.

Autor: Mirjana Pešec i Janja Juzbašić

10. IZDAVAČKA DJELATNOST

10.1. Tiskovine

U 2013. izdali smo 7 kataloga koji su pratili naše izložbe te posebice značajnim ističemo da je Muzeju u tome uvelike pridonijela pomoć Ministarstva kulture, Grada Županje i Županije Vukovarsko – srijemske.

10.2. Audiovizualna građa

U 2013. godini muzej je izdao DVD u povodu 60 obljetnice Muzeja u Županji

Izdavač: Zavičajni muzej Stjepan Gruber

Autori: mr.sc. Janja Juzbašić. Andreja Malovoz mag. arh. i Danijela Kegalj, prof.

Vrijeme: 24. srpnja 2013.

Mjesto: Zavičajni muzej Stjepan Gruber Županja

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

U 2013. obavili smo niz stručnih vodstava kroz stalni postav kao i desetke vodstava kroz druge izložbe, te više edukativnih radionica. Pored već duge tradicije radionica o tikvicama, etnološkog i arheološkog nakita kroz povijest važno je spomenuti i prezentaciju izrade božićnih salonskih bombona (kriskindli) koje su prezentirali Marija i Vito Perković iz Otoka.

11.3. Radionice i igraonice

Radionice šaranih tikvica

- S obzirom na činjenicu da smo Ugovor Ministarstva kulture o osiguranju sredstava za trogodišnji projekt „Etnološka istraživanja *Šaranje tikvica u Slavoniji*“ 2013. dobili početkom ljeta 2013. godine, nažalost nismo mogli snimiti prvu fazu uzgoja tikvica tj. sadnju i presađivanje te podizanje loza na *motke*, što je etnologinja željela provesti u sklopu prve faze projekta.

No, zato smo odmah po primitku sredstava započeli dogovore i prikupljanje ponuda za fotografiranje i video snimanja na terenu. Video-materijal i dijelom fotografiranje na terenu ipak je uspjelo obuhvatiti barem zadnju faze uzgoja tikvica – rast i sazrijevanje tikvica, branje s loza, sušenje i čišćenje tikvice. Sve navedeno snimljeno je u Gradištu od strane Studija foto „Fokus,, iz Županje. U sklopu ovoga projekta Zavičajni Muzej Stjepan Gruber sakupio je niz različitih oblika muških i ženskih oblika tikvica, trideset alatki kojima se šaraju tikvice tzv. *nožiće*, *šatvoser (dušićna kiselina)*, orahovu prženu jezgru i druga pomagala za šaranje tikvica te velik broj raznovrsnih novo-šaranih tikvica od različitih šarača, koje će biti neophodno potrebni za predstavljanje umijeća pojedinih današnjih šarača tikvica u drugoj i trećoj fazi ovoga projekta. Isto tako Muzej je pribavio i dostatan broj osušenih tikvica koje će poslužiti u prezentacijama, a isto tako za potrebe radionica koje se redovito organiziraju u organizaciju Zavičajnoga muzeja Stjepan Gruber Županja.

Nadalje tijekom devetoga i početkom desetoga mjeseca 2013. uspjeli smo obaviti snimanja šaranih tikvica – iz zbirki tikvica u nekim muzejima u Slavoniji. Snimanje je obavio umjetnički fotograf Zvonimir Tanocki iz Vinkovaca koji ima vrlo kvalitetnu opremu pa je sve muzejske šarane tikvice kao i niz detalja uspio snimiti u visokim rezolucijama koje će nam u zadnjoj fazi projekta biti neophodni pri realizaciji izložbe. Tako je u Muzeju broskoga Posavlja obavljeno pojedinačno snimanje više od 45 starinskih šaranih tikvica, u Muzeju Slavonije u Osijeku je snimljeno više o 140 starinskih tikvica te zbirka šaranih tikvica iz Zavičajnoga muzeja u Županji koja sadrži oko 50 novijih i 20 starinskih tikvica.

Prigodom ovogodišnje manifestacije „Vinkovačke jeseni“ etnologinja Janja Juzbašić snimila je različite novije i starinske šarane tikvice koje su bile izložene u sklopu uređenja pojedinih ustanova (5 Dječjih vrtića, u 3 Poslovnice banaka, 5 Trgovačkih centara, Osnovnim školama, ugostiteljskim objektima i dr. ustanovama) ili prigodno uređenim izlozima u Vinkovcima. Tom prigodom zabilježeni su različiti podatci o šaranim tikvicama, a ponajprije je etnologinju zanimalo iz kojih mjesta su izložene tikvice. Temeljem obrađenih podataka zabilježili smo da su neki vrlo lijepi uzorci starinskih šaranih tikvica posuđeni iz nekih obiteljskih zbirki iz Vrbanje, Drenovaca, Strizivojne i Babine Grede. Ovim preliminarnim istraživanjem je potvrđeno da se na terenu još uvijek mogu pronaći mnogobrojne sačuvane starinske šarane tikvice u obiteljskim zbirkama koje su za razliku onih sačuvanih u Muzejima manje poznate široj javnosti. Vjerujemo da će okvirni popisi obitelji iz kojih su posuđene u prigodi

Vinkovačkih jeseni itekako pomoći u daljnjim istraživanjima, a neke od njih planiramo u trećoj fazi projekta – izložbi o šaranim tikvicama izložiti i pomnije predstaviti.

Također valja istaknuti da smo detaljnijim istraživanjima u Gradištu pronašli još nekoliko novih - mlađih *šarača* tikvica koji vrlo uspješno šaraju tikvice. Najbolji primjer je *šarač* Vinko Babić koji se nešto više počeo tek odnedavno baviti šaranjem ali pokazuje izuzetnu umješnost i preciznost u šaranju motiva. Isto tako odnedavno i jedna obitelj iz Bošnjaka započela se nešto ozbiljnije baviti šaranjem tikvica. U Đakovu, obitelj Zdenka Šarčevića, a koji posjeduje i vrlo vrijednu zbirku etno predmeta, čuva se također nekoliko vrlo lijepih šaranih tikvica, potom u zbirci kolekcionara u Vinkovcima Ivana Vinkov sačuvano je čitavi niz vrlo lijepih šaranih tikvica, potom u obitelji Čosić iz Vrbanje tri vrlo lijepe šarane tikvice te u obitelji Josipa Bušić iz Županje.

Tijekom proteklih godina kao i ove godine etnologinja je nastojala prikupiti što više podataka o današnjim načinima prezentacije i prodaje šaranih tikvica na području Slavonije. Primjerice, danas se u sklopu različitih manifestacija organiziraju prigodni tradicijski sajmovi na kojima izlažu i šarači prodaju svoje tikvice. Na kraju treba navesti da sve više i turističke zajednice (posebice Turistička zajednica Županje i Vinkovaca) u okviru promocije tradicijske baštine sve više uključuju i šarače tikvica, najviše šarače i šaračice iz Gradišta kod kojih organizirano dovode turiste i posjetitelja te im se u okviru posjeta različitim obiteljskih gospodarstava, predstavlja i umijeće šaranja tikvica. Tako je primjerice početkom mjeseca listopada TZ Županje za posjetitelje iz Slovenije, u sklopu posjete Cesti zlatne niti, organizirala posjet obitelji Jovanovac iz Gradišta – „Snašinim kućarima“ i u Bošnjacima u „Matkovoju pecari“ organizirala prezentaciju i radionicu šaranih tikvica. 28. listopada 2013. u prostorima Muzeja u Županji bit će upriličena treća radionica koja će obuhvatiti sve šarače našega kraja i završnom konferencijom za tisak zaokružiti ciklus radionica predviđen za ovu godinu. Zajedničkim nastojanjima Muzeja i Turističke zajednice grada Županja dogodne imamo u planu proširiti radionice i posjetiti brojne škole našega kraja, koje su itekako zainteresirane za održavanje radionica u njihovim prostorima. Isto tako zanimanje za ove radionice iskazale su i TZ Istre, a sama realizacija istih uvelike će ovisiti o financijskim sredstvima u 2014. godini.

Boraveći na terenu ustvrdili smo da velik broj domaćinstava posjeduje barem jedan primjerak šarane tikvice, bilo starih ili novijeg porijekla. Zanimljivu tikvicu pronašli

smo u obitelji Šušak u Drenovcima, koji su dobili na dar, tikvicu koja ima osim šara i izbušene motive, a napravljena je u Srbiji.

Sva prikupljena dokumentacija bit će pohranjena u etnološkoj zbirci Muzeja u Županji, a služiti će za daljnju obradu i prezentaciju, a jedan dio šaljemo na uvid Ministarstvu kulture u sklopu ovoga Izvještaja.

- Arheološke i etnološke radionice izrade nakita u prošlosti

Svrha održavanja radionica je bila prikazati izradu nakita, i kao izraza umjetničkog i tehnološkog dosega, od najranijih vremena te promjene u tehnikama, materijalima i motivima kroz povijesna razdoblja pa sve do tradicijskih načina ukrašavanja. Održane su ukupno tri radionice, a svakoj od njih prethodilo je uvodno stručno predavanje o izradi nakita od prapovijesti do srednjeg vijeka te o tradicijskim vrstama urešavanja koristeći se Power Point prezentacijom sa osvrtom na trenutnu modu, koliko je slično ili isto sa prijašnjim vremenima.

Na arheološkim radionicama naglasak je stavljen na izradu nakita od prirodnih materijala - kože, perja, kosti i keramike, te chainmaille tehniku izrade nakita od metalnih prstenova koja se razvila u kasno željezno doba, te macramé tehniku pletenja ukrasa od konopa i kožnih trakica.

Etnološke radionice su obuhvatile prezentaciju različitih tradicijskih načina urešavanja žena i muškaraca temeljenih na provedenim etnološkim istraživanjima na području županijske Posavine i šire. Posebice smo mlađim uzrastima pokušali ukazati na razliku urešavanja oglavlja udanih žena *ružicama* - cvjetnim uzorcima koje su u kućnoj radinosti same za sebe, a tek ponekad i za druge osobe, izrađivale žene i djevojke u selima u okolici Županje.

Vrlo je zanimljivo da se na području Županje i okolice tradicijski naziv *ružice* koristi za više oblika ukrasa kojim se ukrašavaju paralelno i muška i ženska pokrivala. Stoga su učenicima pokazane dvije tehnike izrade, jedna se odnosila na *ružice* koje se primjerice u Bošnjacima izrađuju od zlatnih i svilenih niti dok se primjerice u Babinoj Gredi *ružice* izrađuju od svilenoga platna koji se prije izrezivanja cvjetnih uzoraka dobro mora škrobiti- *uštirkati*. Istraživanje specifičnosti u slaganju tradicijskih oglavlja udanih žena koje je etnolog Muzeja u više navrata obavljao, pokazalo je kako je ovo područja bogato brojnim vrstama i suvrsticama tradicijskoga ruha, uz koje su se prema ukorijenjenim pravilima, nosili i različiti tipovi rubaca pa time i različito kitili. U svim selima postupak slaganja oglavlja složeniji je kod slaganja svečanoga u odnosu na svakodnevna. Dakle, pri slaganju oglavlja nakon uobičajenih oblikovanja

prednjega i zadnjega dijela kose na glavu žena se *povezuje* ili *zavija* u jednu do dvije čak i tri donja rupca, a potom gornjim svečanim ili prigodnim rupcem pokriva glavu. Kićenje svečanih oglavlja udanih žena na županjskom području vrlo je različito. U selima istočno od Županje u tzv. Cveferiji te Bošnjacima, Županji i Štitaru nisu poznata kićenja oglavlja nekim oblicima nakita (dukatima) samo su prisutna kićenja cvijećem i zelenilom te nekim vrstama umjetno načinjenih cvjetnih kitica – *ružicama*. Ružice su posebne vrste umjetno oblikovanih ukrasa čiji je kostur napravljen od žice koja se omata zlatnim (Bošnjaci) ili svilenim nitima (Gradište) dok se primjerice u Bošnjacima uz zlatne niti na ružicama nalaze i posebno oblikovana gušća pera od kojih najčešće formiraju cvjetne latice. Ovim kiticama umjetnoga cvijeće kite u Bošnjacima i muške šešire – *šokačke kape*. Uresima od umjetno izvedenih kitica cvijeće žene se uglavnom kite u zimskom razdoblju kada nema „pravoga“ cvijeće i vrlo ih vješto oblikuju. Tako smo primjerice u Babinoj Gredi zabilježili da se cvjetni uresi (koje prethodno škrobe - *štirkaju*) izrađuju od svilene tkanine koju je prethodno dobro škrobiti - *uštirkati*). U svim ostalim selima umjetne cvjetove su izrađivali i od voska od kojih se najčešće izrađuju krune za vjenčanja kao i ostale vrste cvjetnih kitica.

Vjerujemo da su radionice poslužile boljem razumijevanju prijašnjih razdoblja kroz jedan segment ljudske aktivnosti sa kojim se vrlo lako vuče paralela sa današnjim vremenom.

Zbog iznimno velikoga interesa radionica je održana i 04. listopada 2013., iako je bilo predviđeno da se održe 27. i 30. rujna.

Sudionici:

Učenici Obrtničko-industrijske škole Županja i profesorica Marija Kamber-Kopić

Učenici Osnovne škole“ Ivan Kozarac“ Županja i profesorica Vita Vidaković

profesorica Slavica Kuzmić, Osnovna škola „Mato Lovrak“

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.1. Press

Uglavnom u „Glasu Slavonije“ objavljeni su tekstovi o različitim aktivnostima Muzeja. Tisak je obavještavao o terenskim arheološkim istraživanjima koje je muzej poduzimao tijekom godine. Objavljeno je niz članaka o radu i aktivnostima Muzeja u lokalnom glasilu „Županjski list“.

12.5. Koncerti i priredbe

- Koncert „Barokne balade“
Saša Nestorović sopran saksofon i Igor Peteh, klaviri
- Završna svečanost muzejske igre „Muzejske pričalice“,
dodjela priznanja najuspješnijim učenicima
Organizator: Zavičajni muzej Stjepan Gruber
Vrijeme: 18. svibnja 2013
Mjesto: Pastoralno – kulturno središte župe Mučeništva sv. Ivana Krstitelja Županja

13. MARKETINŠKA DJELATNOST

Zavičajni muzej u Županji nekoliko puta je objavljivao i gostovao u prigodnim emisijama, u kojima je ravnateljica naše ustanove govorila o raznim izložbama i aktivnostima Muzeja na HTV –u, Slavonskoj, Osječkoj i Vinkovačkoj televiziji, te redovito ažuriramo web stranicu Muzeja.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Zavičajni muzej Stjepana Grubera posjetilo je oko 3000 posjetitelja u 2013. godini. Posjete se odnose na otvorenja izložbi, posjeti stalnim muzejskim postavima i dakako sudjelovanja na raznim manifestacijama i radionicama koje su upriličene u Muzeju u 2013. godini.

15. FINACIJE

15.1. Izvori financiranja

- Ministarstvo kulture - po odobrenim programima
- Vukovarsko-srijemska županija – paušalno
- Grad Županja – redovita djelatnost (100%) i po odobrenim programima.
- Sponzori i vlastiti prihodi

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

- Manifestacija „Kod konjarskih vatri“
2013. godine održana je po deveti puta manifestacija „Kod konjarskih vatri“ koja je postala zaštitni znak našega grada. Svake godine kroz glazbeno – scenske prikaze koji su duboko vezani za tradiciju našega kraja veliki broj posjetitelja i sudionika ima priliku uživati i doživjeti duh starih vremena koji vuku tradiciju još iz Vojne krajine. Ovu manifestaciju organizira Zavičajni muzej Stjepan Gruber i konjogojska udruga „Stari graničar“ iz Županje

- Na kraju vrijedno spomena da je Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji u 2013. godini za svoj rad, uspješno djelovanje i promidžbu Grada Županja dobio nagrade :
 1. SREBRNI GRB GRADA ŽUPANJE
 2. GODIŠNJU NAGRADU ŽUPANIJE VUKOVARSKO – SRIJEMSKE povodom 60 godina rada i izuzetnih ostvarenja u području kulture.